

טור דעה מספר 20 - העובדים סועדים פחות

יולי 2023

© כל הזכויות שמורות לחברת צ'מנסקי בן שחר ושות' בע"מ.
כל שימוש ו/או התבססות על המידע הכלול בדו"ח זה ללא קבלת רשות
מראש ובכתב מחברת צ'מנסקי בן שחר ושות' בע"מ, אסור בהחלט.

צ'מנסקי בן שחר

השנים האחרונות ראו שינוי משמעותי בתרבות העבודה בישראל, ובמרכזו מימון ושרותי הסעדה כחלק מהתגמולים לעובדים. תשלום מלא או חלקי עבור הסעדה בעסקים באזורי תעסוקה ו/או מימון הקמה ותפעול של מסעדות שף / קייטרינג במבנים החברות המובילות הופכות לפופולריות יותר ומעודדות השקעה ומוטיבציה מרבית מצד העובדים. תשלום עבור הסעדה נעשה כה נפוץ עד שגם נכלל בתנאי ההעסקה של עובדי המדינה (גם אם בסכום נמוך באופן יחסי). שינוי זה בהכרח הוביל לשינוי בהרגלי הצריכה של המועסקים ועודד מעבר מאוכל ביתי לטובת רכישה ארוחות במסעדות ובמשלוחים ו/או במסעדה במשרד. שוק ארוחות העובדים במסעדות מוערך בכ-8 מיליארדי ₪ בשנה. מועסק מוציא היום בממוצע כ-50 ₪ לארוחת צהרים ובקיטון של 10% בממוצע ביחס להוצאה בשנה שעברה. בפועל, 57% מהעובדים מעדיפים לאכול אוכל שהם מכינים בעצמם = אוכל ביתי!

בטור זה יוצגו השינויים בהתנהגות הצרכנים ובהעדפותיהם אל מול התמורות הכלכליות במשק ובשוק העבודה בהתאם לתוצאות סקר שנערך על ידי פאנל המשיבים panel4all עבור צ'מנסקי בן שחר ושות'.

עבור מרבית האוכלוסייה ארוחת הצהרים הינה חלק אינטגרלי מיום העבודה מבחינת שעת הארוחה, מיקום הארוחה ואף כאקט חברתי במקום העבודה. באופן כללי עומדות בפני המועסקים מספר אפשרויות כשהמרכזיות בהן הן לאכול במשרד אוכל שהובא מהבית או להזמין אוכל / לרדת לאכול במסעדה בסביבת המשרד / מקום העבודה. ישנם מקומות עבודה לא מעטים בהם קיים חדר אוכל לרווחת העובדים. למרות התדמית ה"תעשייתית" של חדר אוכל, התופעה קיימת בארגונים גדולים עם בתחומי השירותים וההיי-טק כמו במשרדי מיקרוסופט בהרצליה בהם מופעל חדר האוכל על ידי השף חיים כהן, בוויקס על ידי השף אסף גרניט, ב-Moon Active על ידי רותי ברודו ועוד.

השינוי בהרגלי העבודה הינו פרמטר משמעותי להרגלי ההסעדה של העובדים, העבודה מהבית מייצרת אפשרויות נוספות מחד והופכת את האפשרות לצאת לאכול במסעדה לפחות רלוונטית. עם תחילת משבר הקורונה החליטו מספר חברות לבטל את התשלום הניתן לעובדים עבור ארוחת הצהרים אך לאחר זמן מועט הושב תשלום זה חלק מההטבות לעובדים (במרבית המקרים ניתן לנצל את התשלום גם בסופרמרקטים ובחנויות נוספות) ומתוך ביקוש להזמין אוכל ממסעדות ולא לבשל גם כאשר עובדים מהבית.

העדפות צרכנים בפועל

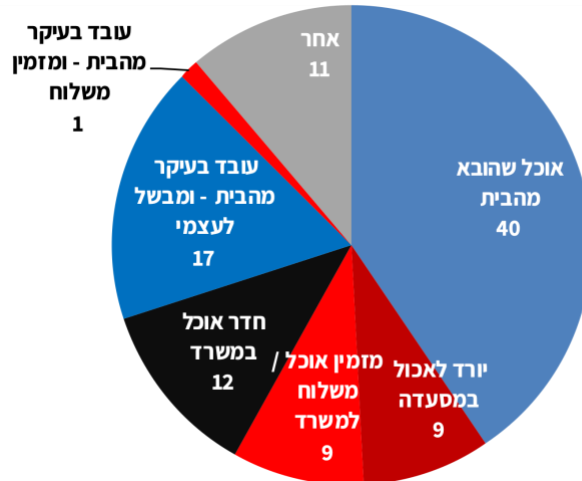
מסקר ייעודי ובמדגם ארצי מייצג שנערך על ידי פאנל המשיבים panel4all עבור צ'מנסקי בן שחר ושות' וטור זה עולה כי למעלה ממחצית המועסקים - 57% בוחרים לאכול אוכל אותו הם מכינים בעצמם ולא לרכוש אוכל מוכן. רק 18% מהמועסקים דיווחו כי הם יורדים לאכול במסעדה בסביבת המשרד ו/או מזמינים משלוח. בנוסף, כ-12% מהמשיבים מועסקים במקומות עבודה בהם קיים חדר

צ'מנסקי בן שחר

אוכל. למעלה מ-90% מתוך המועסקים שעובדים מהבית מבשלים לעצמם ואינם מזמינים אוכל מ"בחוף". משמע, העובד הישראלי

מעדיף אוכל ביתי שהוא מכין עבור עצמו;

תרשים: התפלגות מקור ומיקום ארוחת הצהריים במהלך יום עבודה (ב-%)

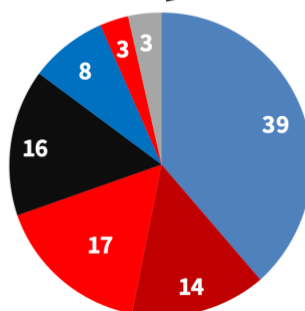

כפי שהיה מצופה עובדים שמקבלים תשלום עבור ארוחת צהריים ממקום העבודה נוטים יותר לרכוש אוכל - כ-30% ביחס לכ-11% מהעובדים הנדרשים לשלם בעבור עצמם. מאידך, מפתיע כי לא קיים שינוי משמעותי ביחס להיקף המועסקים המביאים אוכל מהבית אשר דומה בין 2 קבוצות העובדים (המזמינים והמשלמים בעצמם). כ-85% מהעובדים שעובדים בעיקר מהבית אינם נהנים מתשלום עבור ארוחות, ככל הנראה כנגזר מסוג ואופי עבודה שהינו יותר עצמאי ובזיקה נמוכה יחסית למעסיק ולארגון.

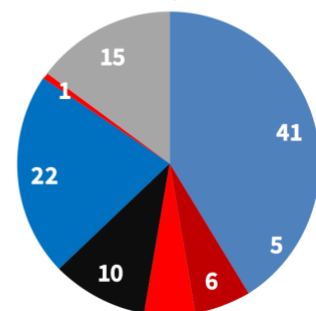
תרשים: התפלגות מקור ומיקום ארוחת הצהריים במהלך יום עבודה בחתך עובדים המקבלים תשלום עבור ארוחה (ב-%)

- אוכל שהובא מהבית
- יורד לאכול במסעדה
- מזמין אוכל / משלוח למשרד
- חדר אוכל במשרד
- עובד בעיקר מהבית - ומבשל לעצמי
- עובד בעיקר מהבית - ומזמין משלוח
- אחר

עובדים המקבלים תשלום עבור ארוחה

עובדים שאינם מקבלים תשלום עבור ארוחה

כ-30% מהמועסקים זכאים לקבל תשלום עבור ארוחת הצהריים, בדרך כלל באמצעות אפליקציות ההסעדה והמשלוחים תן-ביס וסיבוס. מתוך העובדים הזכאים לתשלום כרבע מקבלים סכום בגובה עלות הארוחה וכ-30% מקבלים סכום המספיק למימון כמחצית מהארוחה בלבד. כ-13% מהם אינם משתמשים בכסף לרכישת ארוחת צהריים אלא לקניית מזון בסופרמרקטים ובחנויות אחרות.

צ'מנסקי בן שחר

גובה ההוצאה

גובה ההוצאה של מועסקים על ארוחת הצהרים שהם רוכשים מושפע ממגוון פרמטרים, בין היתר, תחום עיסוק, מצבו הכלכלי של העובד, גיל ואופי וכן מיקום המשרד. מנתוני הסקר עולה כי מתן תשלום עבור ארוחה מהמעסיק אינו פרמטר משמעותי - **הפער בגובה ההוצאה עומד על כ-5% בלבד**. ניתן להניח כי המשך עליית המחירים ושחיקת השכר הריאלי תגדיל את הפערים. ניתן לזהות את ההשפעה של המצב הכלכלי על הרגלי הצריכה של העובדים. גובה ההוצאה הממוצעת לסעודה, כפי שהצהירו הנסקרים, עומד על 48 ש"ח לעומת 55 ש"ח בשנה שעברה וזאת כשמחצית מהנסקרים דיווחו כי לא חוו שינוי בהוצאתם.

ההשפעה על המסעדנים – בשנים האחרונות מתרחשת עלייה במחירי המזון ובפרט במחירי המזון במסעדות ובבתי הקפה (בשיעור מוערך של 20%-40% במהלך 3 השנים האחרונות). כחלק מהאינפלציה הכללית במשק וביתר שאת בשוק שטרם התאושש לחלוטין ממשבר הקורונה, המתקשה לגייס עובדים בכלל ועם נתח עלויות כוח אדם שעלו גם ל-40% ויותר מהמחזור, ועלויות תפעול ושל חומרי הגלם שמאמירים. כל אלו ביחד, מחוללים את הצורך האמיתי, לעלות את מחירי הארוחות וכנגזר מכך מהווה גורם המקטין את הביקוש אל מול הסבסוד שמקבלים העובדים = **המשמעות, פגיעה המתרחשת ב"מעגל החיים" של המסעדות ו"פגיעה" גם בסועדים / המועסקים וגם במסעדנים;**

הצפוי - המשך התופעה של צמצום בהוצאות יחד עם עליית מחירי הארוחות תחייב את בעלי המסעדות להתאים עצמם ולייצר ארוחות ומנות אטרקטיביות במחיר זול יותר ושיוגשו במסעדות "קטנות" ומושקעות פחות.

והתהיות - בתנאים הנוכחיים, האם יגדל הנתח של המועסקים שאוכלים אוכל שהכינו בעצמם / הביאו מהבית (גם כנגזר מטרנד הבריאות?), או שצפוי שנחזור שוב לכיוון ולמגמה שהתחדדה עד העת האחרונה = שהמעסיקים "מאכילים" את עובדיהם?